

UVODNA RIJEČ

Poštovano čitateljstvo,

da zanimljivi, aktualni i važni mogu biti radovi svih vrsta, bez obzira na svoju kategorizaciju, te da, uz znanstvene radove, i stručni radovi, komentari i prikazi imaju svoje mjesto u znanstvenoj i stručnoj periodici te u razvoju dijaloga o važnim društvenim, pravnim i obrazovnim pitanjima, pokazuje nam prikaz u ovom broju Revije. Radi se o prikazu konferencije "Poučavanja prava Europske unije", čija se tema prelila na raspravu o metodologiji poučavanja prava uopće, s fokusom na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Kako su hrvatski pravni fakulteti upravo prošli postupak reakreditacije ili se nalaze u njemu, radi se o aktualnoj temi *par excellence*, osobito vezanoj za misiju Zagrebačke pravne revije, koja služi primarno edukaciji i napredovanju mladih pravnika koji se nalaze u sustavu obrazovanja. U 2015. godini hrvatski pravni fakulteti bili su prvi put podvrgnuti postupku reakreditacije koji je provelo neovisno međunarodno stručno povjerenstvo, sastavljeno od strane Agencije za znanost i visoko obrazovanje sukladno Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09). Agencija za znanost i visoko obrazovanje, koja je samostalno i neovisno tijelo u odnosu na Vladina tijela, kao i obrazovno-znanstvene ustanove, poštujući europske standarde i smjernice te međunarodnu praksu na području osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, sastavila je peteročlana povjerenstva, koja, uz jednog hrvatskog studenta, čine i četiri ili najmanje tri vrsna strana znanstvenika. Time se nastojalo osigurati s jedne strane sprečavanje sukoba interesa zbog profesionalne, interesne ili osobne povezanosti među znanstvenicima u našoj uskoj sveučilišno-pravnoj zajednici, a s druge strane osigurati primjenu visokih europskih standarda za ocjenu kvalitete znanstvenog i nastavnog rada na pravnim fakultetima u Hrvatskoj. Ocjenjivano je upravljanje fakultetima, osiguravanje kvalitete, studijski programi, odnos prema studentima i njihov uspjeh na studiju, radni uvjeti nastavnika i studenata, znanstvena i stručna djelatnost nastavnika, međunarodna suradnja i mobilnost te postojeći resursi, kao što su stručne službe, prostor, oprema i financije. Kriteriji i rezultati reakreditacije su transparentno javno dostupni.

Pravni fakultet u Zagrebu prepoznat je kao učilište sa snažnom reputacijom najstarijeg pravnog fakulteta u državi, s intenzivnom znanstvenom djelatnošću, koja se očituje kroz veliki broj visokokvalitetnih znanstvenih radova objavljenih u prestižnim publikacijama, te s raznolikošću studijskih programa, s davanjem mogućnosti studentima za stjecanje praktičnog iskustva, s dobrom međunarodnom suradnjom te s aktivnom znanstvenom kulturom. Međutim, uočeni su i određeni problemi te su dane preporuke za njihovo prevladavanje. Kao jedan od temeljnih problema Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pokazao se nedostatak odgovarajućih mehanizama za kontrolu kvalitete zbog izostanka prikupljanja i analize relevantnih podataka o evidenciji održane nastave, kvaliteti nastave te transparentnom nastavnom opterećenju. Daljnji su problemi niska stopa prolaznosti i spora prohodnost kroz studij, što je vezano uz veliki broj studenata, ali i organizaciju

nastave. Studijski program i plan koji kroz četiri godine pravnog studija za svaki nastavni predmet predviđa šest sati tjedno predavanja, bez obzira na njihovu važnost za stjecanje zvanja magistra prava i ishode učenja pravnog studija, osim što je programski upitan, dovodi i do praktične nemogućnosti pohađanja predavanja. Ciljevi bolonjske reforme visokog obrazovanja ostaju neostvareni jer sam nastavni program onemogućava studente da ispune obvezu pohađanja predavanja, a nastavnicima otežava održavanje nastave. Održavanje predavanja ili drugih oblika nastave esencijalna je djelatnost svakog fakulteta, nastava predstavlja osnovni zadatak i razlog postojanja visokoškolskih ustanova te, uz znanstvene aktivnosti, glavnu djelatnost sveučilišnih nastavnika. Stoga je nužno provesti reformu programa i plana pravnog studija te odrediti satnicu predavanja koja će odgovarati važnosti i opsegu predmeta te omogućiti održavanje nastave.

Kvaliteta uvjeta za studiranje i istraživački rad vezana je uz dostupnost relevantnih izvora te uz prostor za učenje i istraživanje. Knjižnica Pravnog fakulteta u Zagrebu po svojoj je bogatoj i redovito osuvremenjivanoj bibliografskoj građi najbolja pravna knjižnica u Hrvatskoj, a vjerojatno i šire. Međutim, njezino radno vrijeme pokazuje da ona predstavlja mjesto gdje se knjige posuđuju, ali ne i gdje se one izučavaju. Primjerice, radno je vrijeme knjižnice Pravnog fakulteta Sveučilišta Yale u SAD-u od ponedjeljka do četvrtka od 8 do 24 h, petkom od 8 do 22 h, subotom od 10 do 22 h, a nedjeljom od 10 do 24 h. Knjižnice europskih pravnih fakulteta i instituta također su otvorene studentima i nastavnicima duboko u noć, kao i vikendom, pa primjerice na Karl-Franzovu sveučilištu u Grazu knjižnica radi radnim danom od 8,30 do 24 h, a subotom od 9 do 18 h.

Detaljnija kritika predavanja *ex cathedra*, razvijanja analitičkih i kritičkih misaonih vještina, društvene i etičke odgovornosti te prepoznavanja temeljnih vrijednosti vladavine prava, koji su ključni za pravni studiji, može se pročitati u prikazu autorice *Nike Bačić Selanec* na kraju časopisa, koji je inspirirao uvodnu riječ.

Našim čitateljima u trećem ovogodišnjem broju Zagrebačke pravne revije donosimo tri znanstvena i jedan stručni rad. Zanimljiv i vrijedan pravno-povijesni rad o konzularnoj službi srednjovjekovnog Dubrovnika u zemljama balkanskog zaleđa napisala je *Gordana Venier*. Rad prikazuje pravni okvir i regulaciju dubrovačke konzularne službe, uspostavljene u cilju razvoja trgovine na Balkanu od 12. do 15. stoljeća, te opisuje složene gospodarsko-političke okolnosti njezine provedbe. Otkriva nam i naslijeđe konzularnog dubrovačkog prava u suvremenom međunarodnom konzularnom pravu. Analiza pozitivnog međunarodnog prava nastavljena je u radu *Ratimira Prpića*, u dijelu koji uređuje položaj i status ratnih brodova. Rad kroz analizu propisa međunarodnog prava mora i međunarodne sudske prakse razrađuje položaj broda u mirnodopskom razdoblju te u situaciji oružanih sukoba. Autor upozorava i na promjene koje su se u posljednjem stoljeću dogodile u segmentu razvoja tehnologije i načina ratovanja te na potrebu uspostavljanja nove odgovarajuće pravne regulacije. Autorica *Iva Lopižić* napisala je rad o Gradu Dubrovniku kao jedinici lokalne samouprave koristeći se znanstvenom metodom studije slučaja. U njemu sustavno i cjelovito predočava podatke o strukturi lokalne zajednice, opisuje njezinu povezanost s drugim jedinicama lokalne samouprave, njezine

prirodne i gospodarske karakteristike, političke i upravne institucije, kao i ulogu građana u radu lokalnih političkih tijela. Posebno upozorava na specifičnosti upravljanja Dubrovnikom, koje su jednim dijelom odraz njegova povijesnog i kulturnog razvoja. U rubrici komentari sudske i zakonodavne prakse nalazi se rad *Ivana Malenice* o uređenju komasacije poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj u novom zakonu iz 2015. Autor rad započinje jasnim pregledom povijesne geneze komasacije, ali njegov veći dio posvećuje analizi pozitivnih propisa kritički opisujući najnovija pravna rješenja.

Zahvaljujem autorima, koji su u Zagrebačkoj pravnoj reviji prepoznali odgovarajući medij za objavu rezultata svog rada, što dokazuje kontinuirano povećanje broja pristiglih priloga. Vjerujem da će naši čitatelji i u ovom broju naći zanimljivo i korisno štivo.

Glavna urednica,

prof. dr. sc. Zlata Đurđević